

Un episodi de la plantada de vinyes i oliveres a l'Empordà (1773-1777) explicat en primera persona

Per PERE GIFRE RIBAS

D'ençà del volum tercer de la *Catalunya dins l'Espanya Moderna* de Pierre Vilar se sap que el creixement agrícola del segle XVIII té diferents cares. L'expansió dels conreus és una realitat aquí i allà, a l'Empordà la dessecació d'estanys és una mostra significativa d'aquest creixement, com també ho és la plantada de vinya i d'oliveres. De la vinya se'n sap alguna cosa, en bona mesura la imatge del viatger Francisco de Zamora que troba vinya plantada pràcticament sobre la sorra és una mostra de l'ocupació dels terrenys més marginals, de la plantada d'oliveres en sabem molt menys. Disposem de la imatge que proporcionen els cadastres de l'ocupació dels conreus en els municipis del litoral pel segle XVIII (Yvette Barbaza), però no sabem com es fa el procés de plantada. Disposar d'una versió de primera mà, explicada i justificada pel mateix protagonista de la plantada, és una informació que no podem deixar de banda, i molt menys quan el protagonista és un personatge important a l'època, l'obra del qual té “una transcendència científica extracatalana” segons Ernest Lluch.⁽¹⁾

LA PLANTADA DE VINYA I OLIVERES DE FRANCESC SALVÀ I CAMPILLO (1773-1777)

Francesc [Francisco en la documentació utilitzada] Salvà i Campillo passa per ser un, sinó el primer, dels il·lustrats catalans. La seva biografia ha estat lligada a les propostes i realitzacions científiques.⁽²⁾ Aquí volem mostrar la seva faceta d'administrador i propietari dels béns que la família tenia a l'Empordà. El seu pare, Jeroni Salvà i Pontich, era de Vilabertran, i exercí de metge de l'hospital de la Santa Creu i Sant Pau de Barcelona, la seva mare,

1. LLUCH, E., *El pensament econòmic a Catalunya (1760-1840)*, Barcelona, Eds. 62, 1973, p. 93.

2. Vid. RIERA, S., *Ciència i tècnica a la Il·lustració: Francesc Salvà i Campillo (1751-1828)*, Barcelona, la Magrana, 1985.

Eulàlia Campillo, nascuda a Mataró, era d'ascendència barcelonina. De l'heretat empordanesa en tenia cura el seu oncle, Gregori Salvà, prevere i rector, primer a Vilabertran i després a Peralada.

Des de 1790, quan va haver de fer-se càrrec del patrimoni familiar, Francesc Salvà i Campillo va redactar un *Llibre de notícies relatives a la casa*,⁽³⁾ raó per a la qual, escriu ell mateix, li “fou precís pues enterar-me de varios papers”, aquest document, entre un llibre mestre (recull la documentació patrimonial) i un llibre de família (la documentació és estructurada segons períodes familiars corresponents a l'activitat desenvolupada pels hereus de la família), serà la base d'aquesta comunicació. Per a portar a terme l'empresa d'aquest llibre disposa del model del que havia fet el seu oncle, el doctor Anton Campillo, prevere, “hàbil en la matèria”.⁽⁴⁾ En el volum redacta una història del patrimoni familiar, sempre amb la documentació de què disposa, i explica un episodi que sembla significatiu del que va ser l'expansió de la vinya i l'olivera durant la segona meitat del segle XVIII, de la mà, en aquest cas, d'un senyor útil de terres. És ell el que porta a terme la plantada, és ell el que efectua la inversió, i en dóna les dades, fet que ens sembla prou significatiu. És l'explicació d'una empresa d'expansió agrària d'una figura que, amb el temps, es convertirà en un personatge destacat de la cultura catalana del seu temps.

El patrimoni heretat per Francesc Salvà consistia en dos masos a Mollet, el mas Salvà amb terres que s'estenen pels termes de Mollet i de Rabós, que és el mas principal, i el mas Xicola, el qual fou comprat per Pere Salvà el 1699, la qual compra “fou molt útil per la família de Salvà, perquè ab ella conseguí reunir moltes pesas de terra que confrontaban ab las dels béns primitius de casa Salvà”,⁽⁵⁾ i un a Rabós, el mas dels Pils, aquest darrer de mala qualitat: “que lo mas és faltat de agua, las cullitas se perden per axut, y ab dificultad y viuen los bous”, aquest darrer fou comprat per execució de cort el 1737.⁽⁶⁾

Abans de fer-se càrrec per herència del patrimoni empordanès, “ab los ànimos de un jove, ab las estadas llargas que feia en la rectoria de mon senyor oncle y sobretot ab lo exemple y consells de mon cusí, doctor Grau Cebrià y Bordas, que per mos senyors pare y oncle era ab rahó tingut per un oracle, se comensà la plantada de vinyas y oliveras” el 1773.⁽⁷⁾ Ell mateix explica que algunes de les terres de les heretats de Rabós i Mollet havien estat vinyes, però que van ser arrencades en algun moment que no precisa. Dóna una explicació del tot plausible d'aquesta arrencada: “en atenció especialment als pochos brazos per cultivar-las y lo poch preu que tindria lo vi, y lo engorrós que era transportar los raïms a Vilavertran, ahont se habia domiciliat Gregori Salvà des de 1714”.⁽⁸⁾ Fixem-nos en les raons aventurades per Francesc Salvà

3. Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona (AHCB). Ms. B. 42. Devem el coneixement de l'existència d'aquest volum a l'amabilitat del filòleg Pep Vila.

4. *Ibidem*, full inicial sense foliar, advertència.

5. *Ibidem*, f. 98.

6. *Ibidem*, f. 118.

7. *Ibidem*, f. 150.

8. *Ibidem*, f. 150.

i Campillo per explicar l'arrencada: en primer lloc, la manca de braços, en segon lloc, la caiguda dels preus i, en tercer lloc, la dificultat de transportar el raïm a Vilabertran. Quant a la manca de braços després de la Guerra de Successió, aquesta és una visió comuna entre propietaris de masos, la realitat, a la vista de les corbes de salaris, és que el salari real tendeix a disminuir en el segle XVIII.⁽⁹⁾ Pel que fa als preus, sens dubte, Francesc Salvà era un bon coneixedor de l'evolució secular dels preus del vi. Ara sabem que, a partir de 1714, la corba del preu del vi experimenta una caiguda significativa de la que no es recuperarà fins a la segona meitat del segle, quan arribarà als màxims els anys 1772 i 1773, just quan comença la plantada.⁽¹⁰⁾ Sens dubte, el fet que s'hagués de transportar de Rabós o Mollet fins a Vilabertran, encara que no disposem d'indicadors relatius al preu del transport de la tragina, encaria el producte resultant, a no ser que els masovers els haguessin de portar a les seves costes. Però, diu Francesc Salvà, "habent variat las circunstàncias, probí a mon senyor oncle, que era tan apocat com mon senyor pare, que sens malmetrer la heretat ni disminuir las pasturas del bestiar, que ell judicaba de primera necesitat per poder femar los camps, podiam nosaltres plantar molta terra de vinya y olivar ab molt benefici".⁽¹¹⁾ De l'agricultura a ús i costum de bon pagès portada tradicionalment, és a dir, pastura per al bestiar, fems per a les terres de gra, i rotació biennal, passava a la plantació perquè havien "variado las circunstàncias": sens dubte, el creixement dels preus del vi, però també de l'oli,⁽¹²⁾ era darrera d'aquesta empresa. No es pot esperar menys d'una figura representativa del racionalisme secular.

Es contemplaren diferents possibilitats a l'hora de fer la plantada. Calia decidir qui feia la plantada, es podia fer amb un contracte d'establiment emfitèutic, pel qual l'establert portava a terme la plantada a canvi de pagar unes quantitats anuals, o bé optar per la plantada per part dels propietaris i la cessió posterior de l'explotació a parceria. A la regió de Girona, entre 1768 i 1862, la pràctica de l'establiment a rabassa morta, opció presa per molts senyors útils en altres zones catalanes, era manifestament una opció minoritària,⁽¹³⁾ Francesc Salvà i Campillo ho devia tenir present, tot i que el procés tot just s'acabava d'encetar.

"Quedaba lo dubte si se donaria la terra a plantar a parts, esto és, que lo adquisidor se la plantàs de son comte y después donàs cert número de quintars

9. FELIU, G., *Precios y salarios en la Cataluña Moderna. Vol. II: Combustibles, productos manufacturados y salarios*, Madrid, Banco de España-Servicio de Estudios, 1991, 122-124.

10. FELIU, G., *Precios y salarios en la Cataluña Moderna. Vol. I: Alimentos*, Madrid, Banco de España-Servicio de Estudios, 1991, pàg. 84-92.

11. AHCB. Ms. B42, f. 151.

12. VILAR, P., *Catalunya dins l'Espanya Moderna*, vol. III, Barcelona, Eds. 62, 1986³, pàg. 365, "assenyala l'època de les grans alces de preus, després de 1760". En un altre treball dirà: "Després d'un període (1750-1760) en què a Catalunya s'havia manifestat una certa desafecció respecte a l'oleicultura (hom cremava les oliveres), la demanda excedí bruscament la producció i al decenni següent el preu de l'oli doblà", VILAR, P., "L'explotació agrícola d'una propietat a l'horta de Tàrraga", dins *Assaigs sobre la Catalunya del segle XVIII*, Barcelona, Curial, 1979, pàg. 27.

13. CONGOST, R., *Els propietaris i els altres*, Vic, Eumo, 1991, pàg. 126, diu que suposaven el 10% dels establiments del període, que arribaren a ser de 30.000.

de raïms per vesana cada any, però en 1773 era tan poc lo que volian donar ab est pacte, que aparegué més ventatjós arrancar y plantar la terra de nostre comte, y después donar-la a menar a varios percers, al modo que havia fet nostre cusí doctor Grau Cebrià y Bordas en lo mas Agustí, lo exemple del qual era lo més poderós per a convéncer a mon senyor oncle rector, per mà del qual havia corregut la plantada de dit senyor, se adoptà pues aqueix medi, y com nostre cusí tenia plantada sa terra ab oliveras y vinya se seguí aqueix modo, pensant que si errabam en lo plantar de vinyas y era precís arrancar-las per falta de brazos, quedaria lo olivar”.⁽¹⁴⁾

La plantada era de vinyes i oliveres, era un home previsor, però era també una pràctica tradicional la d’intercalar diferents conreus. De prevencions n’hi havia d’haver, ja que l’empresa que es volia portar a terme era summament costosa. Pel que fa a la plantada d’oliveres, hi havia un altre dubte: quina varietat es plantaria? El doctor Grau havia plantat oliveres arbequines⁽¹⁵⁾ (aclareix: “procedents de Arbeca en Urgell”), les quals “probaban bé en nostras terras, segons lo ensatg que se havia fet”. La previsió una altra vegada: primer hi havia hagut l’assaig pertinent. La plantada s’acabaria fent amb oliveres arbequines, les quals podien ser empeltades de les argudells del país, “y que això, a lo més, és perdre un o dos anys”.⁽¹⁶⁾ El càlcul era present darrera la decisió.

La plantada es va fer entre 1773 i 1777, però les van haver de conrear a les seves costes davant la impossibilitat de trobar meners, ja que, i aquesta és una informació qualitativa important, en aquells moments hi havia una plantada generalitzada a Mollet i als pobles veïns, fet que comportava que hi haguessin “pochs brazos desocupats”, ja que “la major part de las personas tenian vinyas pròpies”. Fins al 1779, quan Francesc Salvà i Campillo féu una estada a la rectoria de Peralada i aconseguí trobar parcers que donaven anualment terç dels raïms i la meitat de la collita d’olives, aportat tot a Mollet, no es va deixar l’explotació directa. Les parts de collita no diferien en res de les que figuraven en els contractes d’establiment (o sotsestabliment) habituals.⁽¹⁷⁾ A l’efecte de portar a terme aquest contracte elaborà un imprès “per aorar las moltas còpies”. Es tracta d’un contracte de parcel·la a parcel·la, particular, sense rastre notarial, raó per la qual no disposem de la lletra, cosa que ens hauria agradat; l’opció entra en la lògica del propietari: l’establiment suposava la cessió perpètua del domini útil, l’arrendament era només una cessió temporal; hi havia alguna altra raó en aquesta decisió? Francesc Salvà hagué de contribuir, d’altra banda, a la posada en explotació aportant als parcers una pesseta per cada 50 murgons i replantar oliveres mortes, fer recs, etc. D’aquesta manera, reduí les terres del mas cedint, parcel·la a parcel·la, a

14. AHCB. Ms. B. 42, f. 151.

15. VILAR, P., *Catalunya dins...*, III, pàg. 366, atribueix la difusió de l’olivera arbequina a la “pressa a produir” com la principal característica d’aquesta varietat, fet que la feia atractiva als propietaris plantadors.

16. AHCB. Ms. B. 42, f. 152.

17. CONGOST, R., *Els propietaris i els altres*, ..., pàg. 66.

petits parcers; la reducció era tan significativa que el que eren dos masos, el mas Xicola i el mas de Mollet, el 1786 o 1787, no precisa l'any, quedà reduït a un sol masover, o el que és el mateix, per dos parells de bous, que era el que cabia en el mas nou de Mollet. Estem davant la desaparició d'un mas, estem davant un fet significatiu del segle XVIII: el mas ha deixat de créixer, a partir d'aquell moment l'opció de la plantada de vinya o d'olivera, per la via de l'establiment/sotsestabliment, o per la via de la cessió de parcel·les en arrendament, apareix com una opció en mans dels senyors útils i propietaris de masos per augmentar la renda.⁽¹⁸⁾ Ha desaparegut un mas, s'ha plantat de vinya i oliveres, i la conseqüència ha estat l'augment de la renda per al senyor útil.

El cost de la plantada, que ell calcula en més de quatre mil lliures, i que nosaltres comptem en 3.468,02 lliures, és una despesa important en relació a la valoració del patrimoni, Francesc Salvà diu que la despesa “triplicà el valor de ell”. El que és significatiu de la despesa total és el cost de la compra de les oliveres, gairebé a mil lliures arriba la compra de 3.388 plançons que es pagaren a raó de dos sous i sis diners el 1774, per pujar a dos sous i nou diners el 1775 i a tres sous el 1777. No sabem si aquesta pujada constant és indicativa d'algun moviment de plantada d'oliveres.

COST DE LA PLANTADA, en lliures	
Plantada (1773-1779)	2.490,58
Compra de les oliveres	472,84
Ports de les soques d'Anglesola a Barcelona	58,15
Ports de les soques de Barcelona-Roses-Mollet	15,00
Posada en conreu de vinyes (1779-1781)	431,45
Total	3.468,02

AHCB.Ms. B42, f. 154-155.

La inversió no acaba, però, aquí. Hagué de fer obres a la casa de Mollet per a poder contenir el vi que començaven a donar les vinyes. Començà les obres el 1783, any que morí el seu pare, fins al 1786, a un cost aproximat de 2.000 lliures: a banda de refer el mas, fa construir dues tines, una de fusta i una de pedra, res no diu de les piques d'oli. Amb la mala sort que el 20 de novembre de 1794, amb l'entrada dels francesos, perdé bótes i vi i la casa de Mollet fou avariada del tot, ja que els soldats la convertiren en hospital. De les notes deixades, val la pena remarcar una advertència als seus esdeveniments, on deixa constància de l'error comès en la construcció de la casa nova de Mollet, ja que

18. CONGOST, R.; FERRER, LI.; GIFRE, P.; LLUCH, R.; SAGUER, E., “Els masos de la Catalunya vella”, dins CONGOST, R.; JOVER, G.; BIAGIOLI, G., (eds.), *L'organització de l'espai rural a l'Europa mediterrània. Masos, possessions, poderi*, Girona, CCG edicions/Associació d'Història Rural de les Comarques Gironines i Centre de Recerca d'Història Rural (ILCC-Secció Vicens Vives) de la Universitat de Girona, 2003, pàg. 86-92.

en fer-se les obres “trobaren 12 sitjas o pous sechs, que erradament umpliren, eran de mos pasats que ocultaban en ellas las cosas en las invasions dels francesos, que en tots temps nos han fet visitas importunas”.⁽¹⁹⁾

El 1805 portarà a terme una altra obra important a la casa de Mollet a fi que es pogués arribar fins a la tina amb carruatges. L'obra que li costà 343 lliures 8 sous i 2 diners fou acceptable, escriurà “ne quedo molt content, perquè la casa està ara ab todas las convenièncias desitjables y profitosas respecte de què ahorran anualmente los molts jornals de entrar los raïms después de descarregats en lo carrer, lo que era també mal per lo vi en temps plujosos, y ara las carretas arriban al portal del taller de las tinas”.⁽²⁰⁾

CONCLUSIÓ

La plantada a Mollet i Rabós de Francesc Salvà i Campillo és una petita mostra de com es podia portar a terme l'expansió dels conreus. Sabem que n'hi ha d'altres, protagonitzades per petits pagesos, jornalers, etc., que són els que portaren a terme, paral·lelament a aquesta gran plantada, petites plantades. El resultat, en un cas i l'altre, és l'especialització en aquestes parts de l'Empordà de la vinya i de l'olivera. De la seva importància, a través de la comercialització del vi els mateixos coetanis en deixaren mostres significatives, de la producció de l'oli i de la seva comercialització els coetanis restaren poc més que muts. El *Discurso* de 1780, per posar un exemple, refereix l'Empordà productor de blat, ordi, civada, sègol, blat de moro, mill, arròs, oli i vi, “resultando de todos estos frutos sobrantes en el país”, però sobretot parla de la comercialització del vi en forma d'aiguardent i de vins licorosos,⁽²¹⁾ res no diu de l'oli, que sabem per Vilar que era important a la Catalunya del XVIII: una de les regions clàssiques de l'olivera de Catalunya.⁽²²⁾ A partir de la notícia que ha donat Francesc Salvà sabem que la vinya no anava sola, sinó que anava aparellada a la plantada d'oliveres, fet que no era un cas únic, i 3.388 oliveres no són pas poques.

APÈNDIX⁽²³⁾

“[...] /150/ Des de la mort de ma señora àvia en 1764 fins a 1772 no ocorregué novetat substancial en lo patrimoni, alashoras que jo me trobava graduat, ab los ànimos de un jove, ab las estadas llargas que feia en la rectoria de mon señor oncle y, sobretot, ab lo exemple y consells de mon cusí doctor Grau Cebrià y Bordas, que per

19. AHCB.Ms. B42, f. 162.

20. *Ibidem*, f. 164.

21. *Discurso sobre la agricultura, comercio e industria del Principado de Cataluña (1780)*, edició de LLUCH, E., Barcelona, Altafulla, 1997, pàg. 230. VILAR, P., *Op. cit.*, III, pàg. 338-339, 359-360.

22. VILAR, P., *Op. cit.*, III, pàg. 363, 463.

23. En la transcripció del text hem accentuat segons els criteris actuals, hem desaglutinat els mots amb l'ús de guions i punts volats i hem respectat fidelment el text.

mos señors pare y oncle era ab rahó tingut per un oracle, se comensà la plantada de viñas y olivars de què vaig a tractar.

Del catastro de Rabós se dedueix que antiguament algunas de las terras de las heretats de Mollet y Rabós, que en 1773 eran camps, habian estat viñas, perquè cada un procuraba cullir vi per lo gasto, però la varietat de circumstàncies pogué fer arrancar-las y no pensar en augmentar las viñas en atenció especialment als pochs brazos per cultivar-las y lo poch preu que tindria lo vi y lo engorrós que era transportar los raïms a Vilavertran ahont se habia domiciliat Gregori Salvà des de 1714, però ha- /151/ bent variat las circumstàncies probí a mon señor oncle, que era tan apocat com mon señor pare, que sens malmétrer la heretat, ni disminuir las pasturas del bestiar, que ell judicaba de primera necessitat, per poder femar los camps, podiam nosaltres plantar molta terra de viña y olivar ab molt benefici. Quedaba lo dubte si se donaria la terra a parts, esto és, que lo adquiredor se la plantàs de son comte y después donàs cert número de quintàs de raïms per vesana cada any, però en 1773 era tan poc lo que volian donar ab est pacte, que aparegué més ventatjós arrancar y plantar la terra de nostre comte, y después donar-la a menar a varios percers, al modo que habia fet nostre cusí doctor Grau Cebrià y Bordas en lo mas Agustí, lo exemple del qual era lo més poderós per a convèncer a mon señor oncle rector per mà del qual habia corregut la plantada de dit señor. Se adaptà pues aqueix medi, y com nostre cusí tenia plantada sa terra ab oliveras y viña se seguí aqueix modo, pensant que si erraban en lo plantar de viñas, y era precis arancar-las per falta de brazos, quedaria lo olivar.

Lo segon dubte que y hagué fou si lo /152/ olivar se faria de olivera del país o de las arbequinas, o procedents de Arbeca en Urgell, com habia fet nostre cusí doctor Grau. Com era imposible trobar ab pochs anys lo número de oliveras que se necesitaban, que foren més de 3388, que lo cost de anaigar-las o regar-las en lo estiu dels dos primers anys hauria estat excessiu, y que per altra part las oliveras arbequinas probaban bé en nostras terras segons lo ensatg que se habia fet, que cada olivera arbaquina nos costaba posada en Barcelona uns 4 sous, a la terra ja plantada uns 5 sous sens necessitat de anaigar-la, se seguí també en això al doctor Grau, ab las probas del qual ja sabíam que las oliveras berdieras que sempre envian de Arbeca ab las socas de las arbaquinas llegendimas poden empeltar-se de las argudells del país, y que així a lo més és perdre un o dos anys.

Se comensà pues a plantar en 1773 y se concluí en 1777, però los pochs brazos desocupats que y habia alashoras en Mollet y llochcs veïns, en los quals la major part de las personas tenian viñas pròpias, obligà a cultivar-nos las nostras fins al desembre de 1779, en qual any, ab una estada llarga que fiu en la rectoria de mon señor oncle [a Peralada], conseguí trobar percers que menaren las viñas de son comte, donant-nos-ne annualment lo ters dels raïms que se cullisen /153/ en ellas y la maitat de las olivas, portaro tot a la casa de Mollet, y ab los demás pactes que se troban en lo imprès que a aquest efecte me viu obligat a fer tirar per aorrar las moltas còpias. Però fou precis ajudar a dits percers pagant-los una peseta per cada 50 morgons, replantar oliveras mortas, fer fer recs en la Cambiera, camp del Esquell, camp de dalt de est, y lo Suros⁽²⁴⁾ a cerca lo que costà.⁽²⁵⁾

En 1773 se comensà pues a plantar y la pesa de terra dita la Comella y costà en tot 189 lliures 4 sous 9 diners.

Las oliveras de dita viña són 200.

24. Segueix un espai en blanc.

25. Segueix espai en blanc.

En 1774 se plantaren las pesas del terme de Rabós ditas lo Garrigal, en la qual s'i plantaren 500 oliveras, la part del camp del Esquell de tremuntana (oliveras 515) y la pesa alta sobre dit camp (oliveras 612) y costà ab lo cultiu de la Comella (enclòs lo treball de dezembre de 1773, en estas pesas y ha molts cluells), 857 lliures 8 sous 10 diners.

En 1775 se plantà la pesa dita las Planas y crech que també las Pujas, las quals, y lo conreu de las plantadas en los anys antecedents, costà 402 lliures 2 sous 10 diners.

En 1776 no se comensà lo treball de /154/ plantar la viña dita dels Suros fins als últims de octubre, y ab lo conrou de las plantadas en los anys antecedents y acabarlas de perfeccionar importà 342 lliures 16 sous 7 diners.

En 1777 se plantà la pesa dita la Cambiera y acabà la dels Suros, lo que, y lo cultiu de las plantadas antecedentment, costà 520 lliures 19 sous 6 diners.

En 1778 y part de 1779 lo conrou de las posesions antecedents costà 532 lliures 3 sous 9 diners.

Añadint a lo dit 474 juntas o treballs de llaurar y carretejar que importa 177 lliures 15 sous.

Més los gastos de compra de 3388 socas en Arbeca, que se prengueren en 1774, 1775 y 1777, esto és, 1200 a rahó de 2 sous 6 diners quiscun en lo primer any, 428 en lo segon, a rahó de 2 sous 9 diners, y las restants 1765 (no vingueren sinó 1760), en 1777 a 3 sous quiscuna, 472 lliures 16 sous 5 diners.

Los ports de las socas del any 1774 des de Anglaxola a Barcelona costaren a 5 sous 6 diners la arropa en las 750 y pesaren 133 arrobas, y las restants 450 pesaren 85 arrobas, a raó de 5 sous per arropa y valgueren 58 lliures 3 sous 2 diners.

La conducció de las socas des de Barcelona a Peralada se feia per mar y desembarcaren a Rosas y de allà a Mollet, distant unas 4 horas, los fletes eran a 3 sous 9 diners per quintar y lo demás era una diada escasa feta ab carreta de bous, y al /155/ preu de las juntas costarian pues unas 15 lliures.

Añadint a dita partida lo que costà acabar de compóndrer las viñas des de 1779 fins al any 1781, en què los accidents de feridura desvarataren lo coneixement de mon señor pare, dec judicar que serian 431 lliures 9 sous 2 diners.

Y aixís, lo total que gastà mon señor pare a favor del patrimoni, encara que alguna cosa ajudà son germà, mon señor oncle rector, seria més de 4000 lliures.

Deu pues reputar-se en quatre mil lliuras lo que mon señor pare gastà per lo patrimoni del Ampurdà, ab las quals casi triplicà lo valor de ell. Pues se vengué la casa de Vilavertran en 800 lliures, també pagà a Vingut 415 lliures per la concòrdia del mas dels Pils, quità lo censal de Lloret de 400 lliures, al que obligaren los atrasos de son pare, y lo demás que queda notat anteriorment, y se habian olvidat las 83 lliures que pagà per desempeñar la pesa del camí de Figueras dita en lo llibre del catastro la Garriga, al número 134, com se dirà al tractar de ella”.